

Temel Eğitim'de İş ve Teknoloji Eğitimi

S. Savaş BÜYÜKKARAGÖZ (*)

Bilginin hızla arttığı bir çağda, kişiyi teknolojik hayata hazırlayan bir eğitimin önemi daha da çok anlaşılmaktadır.

Kişiyi hayata hazırlamada çocuğa kazandırılacak olan Teknoloji Eğitimi ise, belirli olup, nitelikleri bakımından temel eğitim kapsamına giren genel bilgilerle düzenlenen bir eğitim şeklidir (Doğan, 1982, s. 24).

Teknoloji eğitimi, iş eğitiminin teknoloji temeline dayalı olarak geliştirilmeye çalışılmasından başka bir şey değildir. Bu nedenle bugün, iş eğitimi yerine teknoloji eğitimi sözcüğü kullanılmaktadır.

8. Millî Eğitim Şûrası'nda İş Eğitimi derslerinin okullarda «Resim-İş» adı ile okutulması kararlaştırılmışken, 9. Millî Eğitim Şûrası'nda «Sanat ve İş Eğitimi» olarak değiştirilmiştir. 9. Şûra'da iş eğitimi dersleri, seçmeli dersler grubunda yer almıştır.

Bu dersler haftada 4-8 saat süre ile programlarda, İş ve Teknik Eğitimi, Ev Ekonomisi, Tarım, Ticaret dersleri olarak yer almıştır.

Ülkemizde iş kavramının daha iyi anlaşılmasına ve yaygınlaşmasına katkıda bulunan önemli bir girişim ise, 1971-1972 öğretim yılından bu yana yapılagelmekte olan Temel Eğitim uygulamalarıdır.

Temel Eğitim : Her yurttaş, hayatta karşılaştığı ve karşılaşacağı kişisel toplumsal problemlerini çözümede, toplumun değerlerine uyum sağlamada, üretken ve tutumlu olmada temel yeterlilikleri, alışkanlıkları kazandıran bir eğitimidir (Başaran, 1982, s. 13).

Ülkemizde, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu ile, 5 yıllık ilköğretim ile 3 yıllık ortaokulu içine alan eğitim dönemi, temel eğitim dönemi olarak kabul edilmiştir. Son yıllarda kurulan 8 yıllık yeni temel eğitim okullarının adı ilköğretim okulları olarak ifade edilmektedir.

(*) S. Ü. İlahiyat Fakültesi Öğretim Görevlisi.

Temel Eğitim okullarının işlevlerinden birisi de; öğrencilerin, ilgi istidat ve kabiliyetleri doğrultusunda üst öğrenime, ya da iş hayatına hazırlanmasıdır. Eğitim sistemimizin bugünkü durumunda mecburi öğretimi bitiren öğrencilerin yarıya yakını, çalışma hayatına atılmaktadır. Haliyle çalışma hayatına atılanların nitelikli olmaları önemlidir. Nitelikli insan gücü eğitiminin ilk temellerini kazandıracak kurumlar ise temel eğitim okullarıdır.

Ortaokul ve Temel Eğitim Okulu ikinci kademe programlarına bir göz attığımız zaman, programlarda okulun gerçek bir topluluk olduğu belirtilerek, öğrencinin iş sorumluluğu duyan iyi birer yurttaş olarak yetiştirilmesi öngörülmektedir (Ortaokul Programı, 1962, s. 12).

Günümüz okulu, öğrenciye, çevreye yararlı işler yaptırma, işten haz duyurma, üzerine sorumluluk alma v.b. konularda önemli görevler üstlenmiştir. Temel Eğitim Okullarında, iş eğitimi dersleri, okulun bugünkü hayat ihtiyaçlarına cevap verebilmesi için programlara konulmuştur. Bu dersler yoluyla öğrencilere, temizlik, düzen, işbirliği, yardımlaşma, yapıcılık, yaratıcılık, iyiyi ve güzeli takdir edebilme, kendine güven duygusu ve alışkanlıkları kazandırmak amaçlanmıştır.

Ülkemizde, bugün sayıları 410 u aşan temel eğitim okullarının amaçları arasında öğrenciyi üst öğrenime hazırlamak kadar o'nu hayata hazırlamak da vardır.

Bir fikir vermesi bakımından Tunus Eğitim Sistemi'ne bir göz atarsak: Tunus'ta sınıflara göre iş eğitimi dersleri, 5. sınıfta 2 saat, 6. sınıfta 2 saat, 7. sınıfta 4 saat ve 8. sınıfta 20 saattir. Bu ülkede iş eğitimi ders grubunda Tarım, Dokumacılık, Ağaç İşleri, Metal İşleri, Elektrik, Yapı İşleri v.b. dersler yer almaktadır (Rapport Sur, 1981).

Ülkemizde iş eğitimi grubuna giren dersler 2148 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayınlanmış olup, Tunus ile benzerlikler göstermektedir.

Sorunlar : İş Eğitimi alanında karşılaşılan sorunları, araştırdığımız Konya Mevlâna ve M. Karacıganlar ilköğretim okulunda inceleme yaparak, kaynakları tarayarak elde ettiğimiz verilere dayanarak ana hatları ile şöyle sıralıyabiliriz:

Okullarımızda, İş Eğitimi çalışmaları, Mesleki ve Teknik Öğretim programlarından esinlenerek kalıplaşmış bir şekilde düzenlenmekte; öğrenci yaratıcılığına fazla yer vermemektedir.

Dersler, çok kalabalık gruplarla işliklerde yapılmaktadır; İşliklerde araç-gereç ve öteki donanımlar yönünden eksiklikler mevcuttur.

Branş öğretmenleri eksikliği oldukça çoktur. İş Eğitimi derslerini okullarımızda, Resim öğretmenleri, Mesleki Teknik ve Endüstriyel Sanatlar'dan mezun öğretmenler okutmasına rağmen, ihtiyaçlar karşılanamamaktadır. M.E.B. lığının 4.2.1983 gün ve 1983/24 sayılı genelgesiyle ilkokul öğretmenleri kurslara alınarak bu alanda yetiştirilmektedir.

İş Eğitiminde kullanılan malzemelerin alımı genellikle öğrenci velilerinden sağlanan paralarla karşılanmakta, maddi kaynak sıkıntısı, kaliteli malzeme sıkıntısı çekilmektedir.

Bu alanla ilgili olarak öğretmenlerin yararlanabilecekleri yayınlar yok denecek kadar azdır.

Öneriler :

Halen temel eğitim okullarında uygulanan İş Eğitimi derslerinin programları, çocuğun yaratıcı düşüncesini geliştirecek şekilde düzenlenmelidir.

Öğretmen açığı kapatılmalı, öğretmenler hizmet-içi kurslara alınmalıdır.

M.E. Bakanlığı bu alanda yeterli ödeneği, okullara tahsis etmelidir.

İş Eğitimi alanında yayınlar süratle artırılmalıdır.

Araç-gereç, İşlik v.b. eksiklikler giderilmelidir.

Çevredeki işyerleri öğrencilere sık sık gezdirilmeli, değişik teknolojiler, öğrencilere bizzat yerinde gösterilmelidir.

KAYNAKLAR

- Başaran, İ. Ethem. Temel Eğitim ve Yönetimi. A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları. Sevinç Matbaası. Ankara : 1982.
- Doğan, Hıfzı. Teknoloji Eğitimi. A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları. Sevinç Matbaası. Ankara : 1982.
- Konya M. Karacıganlar ve Mevlâna İlköğretim Okulu. İş Eğitim ders planları ve programları.
- M.E.B. 4.2.1983 gün ve 1983/24 sayılı Genelgesi.
- M.E.B. 2148 sayılı Tebliğler Dergisi.
- Ortaokul programı. M.E. Basımevi. İstanbul : 1962.
- Rapport Sur. Le developpement de l'education en Tunisie. 1981.